

Wij zouden, och ja, misschien, minder medelijden met haar gehad, maar zeker oneindig meer van haar gehouden hebben. Want wij hadden den mensch, de vrouw herkend zonder verveeld te worden, verveeld en gegergd door allerlei gezeur van een toevallig individu. Dat mevrouw Van Bruggen niet begrijpt met haar eindelooze verdedigende betoogen, haar inzichtelijke verklaringen, alle frissche charme van natuurlijke menschelijkheid aan haar figuur ontnomen te hebben!

„Ze wilde zoo graag tegelijkertijd oprecht zijn en zichzelf verheerlijken” — staat op blz. 171 van deel I. Zoo was het inderdaad, ook bij de schrijfster, en zoo moest het mislukken.

Wat ik intusschen in dit boek bewonder is niet louter „techniek van schrijven”, niet alleen de natuurlijke welsprekendheid die haast op iedere bladzij te constateeren valt, maar ook wel degelijk allerlei fijne en geestige opmerkingen over menschen en toestanden, fijne beschrijvingen van stemmingen vooral. Als mevrouw Van Bruggen zich niet opwindt — zooals in haar dialogen, die bijna alle even onnatuurlijk zijn, welsprekende schrijftaal, maar geen wel-geschreven spreektaal — en als zij dan ook eens niet zélf betoogt, verdedigt, hakt, hoont of beklagt, maar eenvoudig beschrijft of vertelt, vind ik haar ten zeerste genietbaar. Een passage als de volgende behoort m.i. tot het beste in haar boek: (II bl. 116/17) „Ze stond op, ging niet naar de keuken, maar rechtstreeks naar boven, om alleen te zijn en zich te bezinnen en rust te vinden —, haar hoofd gloeide, haar keel voelde als rauw van dorre tranen, ze zag nergens uitkomst, een doffe wanhoop hield haar hart bevangen. Boven was het grijskoud —, October, door de open balkondeuren woei de vale, vochtige wind naar binnen, de ramen waren mistig beslagen, een weggevaaid blad zat met een tip aan de ruit gekleefd en trilde —, gedachteloos bevrijde

Ina het, terwijl ze langs het bed heen naar het raam liep. Ze keek even naar het bed, het was zoo kil en wit en gladgespreid, het stootte haar af meer dan het noodde. Wat was het doelloos, in deze leege doodsche kamer te wezen, lang voor het uur van slapen-gaan. Wat zocht ze hier toch? Traag kwam ze het balkon op en boog zich over de borstwering, beide armen op den natten, houten rand geleund —, het koude vocht drong door haar mouwen heen en deed haar rillen —, alles rondom was nat en als dof beslagen —, de herfst had vroeg en wreed huis gehouden, van de boomen in de tuintjes rondom waren de bladeren heengetrokken, naar alle winden weg, slap hingen de overgebleven flarden aan de takken, in het bont bezaaide gras beneden bloeiden nog maar wat schaarsche, paarse asters —, boven de daken tusschen de gestroopte takken was overal de naakte witte lucht te zien. Regende het nog —, vroeg ze zich half gedachteloos af —, of droop er maar wat nevelvocht? Het denken kostte inspanning, ze was als versuft en verdoofd, ze moest zich met geweld ertoe dwingen de hand uit te strekken, om te voelen of het werkelijk regende —, en daarna kostte het inspanning de hand weer terug te halen —, en toen wist ze nog niet recht of het al dan niet regende —, het kon haar ook eigenlijk niet schelen, ze liet haar hoofd neerknikken tot bij haar handen, de natte guurte viel haar koud op den nek en bracht haar half tot bezinning —, en ze voelde hoe koud het was, hoe nat ze werd —, een hekje aan den overkant klapperde hard en aanhoudend in den wind, het rauwe geluid scheurde haar in de ooren, martelde haar gespannen zenuwen —; en in eens was het als kwam ze tot bezinning, tot het inzicht dat ze hier toch niet behoefde te blijven, maar naar binnen kon gaan en de deuren sluiten en liggen op haar bed in stilte en afgeslotenheid.”

Het beeld der „coquette vrouw”-zelf is mij ten slotte tamelijk duidelijk geworden —